

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 201/2013-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. mája 2013 v zložení z predsedu Milana Ľalíka a zo sudcov Marianny Mochnáčovej a Petra Brňáka prerokoval sťažnosť Š. K., Z., zastúpeného advokátom JUDr. M. P., P., vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 117/2008 (pôvodne vedenom na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 29 C 78/2007) a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Š. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 117/2008 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Piešťany p r i k a z u j e v označenej veci konať bez zbytočných prierahov.

3. Š. K. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Piešťany p o v i n n ý zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Š. K. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 275,96 €, ktorú je Okresný súd Piešťany p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu JUDr. M. P.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. februára 2013 doručená s'ťažnosť Š. K. (ďalej len „s'ťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 117/2008 (pôvodne vedenom na Okresnom súde Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 78/2007), ktoré do podania s'ťažnosti ústavnému súdu nie je skončené.

2. Zo s'ťažnosti a z k nej pripojených príloh vyplýva, že s'ťažovateľ podal 14. júna 2007 na Okresnom súde Trnava návrh proti mestu Piešťany (ďalej len „odporca“) na zaplatenie istiny v sume 395 626,10 Sk (13 132,38 €) s príslušenstvom. Konanie vo veci bolo vedené na Okresnom súde Trnava a dňom 1. januára 2008 v dôsledku prechodu výkonu súdnictva bola vec pridelená okresnému súdu. Okresný súd vykonal vo veci viaceré úkony, podľa tvrdení s'ťažovateľa je však jeho činnosť poznamenaná dlhšími obdobiami nečinnosti a neefektívnosťou konania, preto žiadal, aby ústavný súd prijal jeho s'ťažnosť

na ďalšie konanie a vo veci rozhodol nálezom, ktorým vysloví porušenie jeho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov s tým, aby okresnému súdu prikázal konať vo veci, priznal mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

3. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrila podpredsedníčka okresného súdu, ktorá uviedla rozpis procesných úkonov vykonaných vo veci. Dlhé časové obdobia nečinnosti boli spôsobené objektívnymi okolnosťami, a to v dôsledku organizačných zmien v súdnictve. Ďalej poukázala na skutočnosť, že okresný súd patrí z hľadiska počtu nevybavených vecí v civilnej agende k najzaťaženejším na Slovensku a v dôsledku toho sa nedarí podstatne znižovať stav reštančných vecí. Vo veci došlo aj k opakovanej zmene zákonného sudcu. Posledný úkon bol vykonaný konajúcou sudkyňou v polovicu roku 2012.

4. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami dospel k záveru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci pre správne posúdenie namietaného porušenia základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

5. Zo sťažnosti, z jej príloh a z vyjadrenia účastníkov konania i predloženého spisu okresného súdu vyplýva, že predmetná vec o náhradu škody nie je ani po takmer šiestich rokoch právoplatne ukončená, v dôsledku čoho si sťažovateľ nemohol vyriešiť svoje bývanie po návrate z USA, resp. ako vlastník nehnuteľnosti s bytovými jednotkami pre nedoriešené nájomné vzťahy z nich nemohol profitovať pri prenájme za komerčné ceny.

II.

6. Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Sťažovateľ zároveň namietal aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

7. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

8. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

9. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03 a ďalšie) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú: a) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, b) správanie účastníka súdneho konania a c) postup súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

a) Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, predmetom posudzovaného konania vedeného okresným súdom je konanie o zaplatenie sumy 13 132,38 € s úrokom z omeškania odporcu. Sťažovateľ je vlastníkom bytového domu súp. č... na... ulici... v P., v ktorom sa nachádzajú 4 byty, ktoré obývajú (resp. obývali) nájomníci prikázaní do nájmu vtedajším Mestským národným výborom v P. Predmetom konania je náhrada škody ako rozdiel medzi komerčným nájomným a regulovaným nájomným, ktoré platia nájomníci bytov. Veci možno priznať určitú právnu a faktickú zložitosť. Okresný súd sa musí vysporiadať s právnym režimom prenájmu uvedených bytov z roku 1953, nájomnými vzťahmi súčasných užívateľov bytov i režimom uplatnenia zákona č. 189/1992 Zb. o úprave niektorých pomerov súvisiacich s nájmom bytov a s bytovými náhradami v znení neskorších predpisov, resp. zákona č. 260/2011 Z. z. o ukončení a spôsobe usporiadania niektorých nájomných vzťahov k bytom a o doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 18/1996 Z. z. o cenách v znení neskorších predpisov.

b) Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľ je v konaní na okresnom súde od začiatku právne zastúpený. Počas konania došlo k opakovanej zmene právneho zástupcu sťažovateľa, táto skutočnosť však na priebeh konania nemala zásadný vplyv a ústavný súd nezistil žiadne okolnosti, ktorými by sťažovateľ prispel ku vzniku priet'ahov v posudzovanom konaní.

c) Ďalším kritériom bol postup okresného súdu v predmetnej veci. Zo spisu okresného súdu sp. zn. 4 C 117/2008 bolo zistené, že konanie na okresnom súde (spolu s konaním vedeným pôvodne na Okresnom súde Trnava) trvá už viac ako šesť rokov a jeho dĺžku možno považovať za neprimeranú. Konanie ako celok je poznamenané tak nečinnosťou, ako aj neefektívnosťou. Okresný súd za obdobie takmer piatich rokov (od 7. augusta 2007 do 22. júna 2012) nevykonal vo veci žiadny úkon, prieskumy v konaní nastali aj po 13. júli 2012, keď do podania sťažnosti ústavnému súdu neboli vykonané žiadne úkony. V predmetnej veci došlo k zmene konajúceho súdu i opakovanej zmene zákonného sudcu. Ústavný súd poznamenáva, že zmena konajúceho súdu v dôsledku uplatnenia organizačných zmien podľa zákona, príp. zmena zákonného sudcu nesmie byť účastníkovi konania na ujmu.

10. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd dospel k záveru, že predmetné konanie je poznamenané zbytočnými prieskumami, v dôsledku čoho došlo k porušeniu práv sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

11. Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal.

Ústavný súd rozhodol v zmysle ustanovenia § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde a prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez prieskumov.

12. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia. Keďže ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj jeho žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, ktoré je podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde náhradou nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Ústavný súd vzhľadom na okolnosti prípadu, povahu veci, celkovú dĺžku konania, ale i správanie sťažovateľa dospel k záveru, že v danom prípade suma 1 000 € zodpovedá primeranému finančnému zadosťučineniu za utrpenú ujmu sťažovateľa.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo svojej doterajšej judikatúry v obdobných prípadoch a zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

13. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Sťažovateľ bol vo veci úspešný, a preto bolo potrebné rozhodnúť o úhrade trov konania okresným súdom.

Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej pomoci (prevzatie a príprava zastúpenia a vypracovanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a b) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov v celkovej výške 275,96 €. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) do dvoch mesiacov od doručenia nálezu.

14. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. mája 2013